

1. Üldsätted

1.1. Kunstipädevus

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist. Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesiste kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- 2) kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle; oskab kujundada oma arvamust ning väljendada oma emotsioone;
- 3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb kunstide individuaal- ja koostööprojektides ning hindab lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- 4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib kultuurinähtusi ning oskab kriitilis-loominguliselt hinnata massi- ja süvakultuuri;
- 5) väärtustab, hoiab ning arendab Eesti kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust, otsib kultuurinähtuste seoseid teaduse, tehnoloogia ja majandusega nii minevikus kui ka tänapäeval.

1.2. Ainevaldkonna õppeained

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mida õpitakse 1.-9. klassini.

Kunstiainete nädalatundide jaotumine kooliastmeti ja aineti:

I kooliaste

kunst – 4,5 nädalatundi

muusika – 6 nädalatundi

II kooliaste

kunst – 3 nädalatundi

muusika – 4 nädalatundi

III kooliaste

kunst – 3 nädalatundi

muusika – 3 nädalatundi

Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmeti on määratud kindlaks kooli õppekavas arvestusega, et taotletavad õpitulemused ja õppe-kasvatuseesmärgid on saavutatavad.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele. Kunstidega tegelemise kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt.

Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvise poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisu, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- 1) teadmised kunstidest (analüüs);
- 2) erinevate kunstide seostamine (süntees);
- 3) ainealane (verbaalne) keel;
- 4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- 5) kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- 6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
- 7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

1.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Kunstide valdkond võimaldab kõiki üldpädevusi loomulikult lõimida igapäevasesse õppetöösse nii teooria kui ka praktika kaudu.

Väärtuspädevus. Kunstid rõhutavad kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitlevate teemade, analüüsivate kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunste eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne pädevus. Kunstiainete uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühismuuseumierimine ja ühistes kunstiprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Kunstained teadvustavad inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes situatsioonides. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma tööde esitlemine ning

aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunstides referatiivsete ja uurimistööde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides“ sõnumeid ühest keelest teise.

Matemaatikapädevuse arengut toetavad kunstides rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid.

Kunstiterminoloogias kasutatakse matemaatika ja tehnoloogia sõnavara ja mõisteid. Loomeülesandeid täites õpitakse kasutama tehnoloogiavahendeid ning innovaatilisi lahendusi mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ning kunsti arengus.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad kunstides individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega. Kunstide valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

1.5. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Nüüdisaegne kultuur on interdistsiplinaarne. Kunstiained on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisiga. Kunsti aineseks on inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm erinevates avaldumisvormides. Teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstivaldkonna õppeainete loomulik osa ning valdkondadeüleseks lõiminguks on palju võimalusi.

Eri kultuuridega tutvutakse paljudes teiste valdkondade õppeainetes (keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus) ning kujundatakse seeläbi väärtushoiakuid ja teadvustatakse maailma kultuurilist mitmekesisust. Kunstiainetes keskendutakse võrreldes teiste õppeainetega kontsentreeritumalt kultuuridevahelise dialoogi mõtestamisele ja loovuse kasutamisele nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

Mitmes ainevaldkonnas – keeltes ja kirjanduses, matemaatikas, tehnoloogias, kehalises kasvatuses – kasutatakse kunstiainetega kattuvaid mõisteid (nt kompositsioon, struktuur, mõõdud, nurgad, geomeetrilised kujundid, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jms). Kunstivaldkonna õppeainetes toetatakse teistes õppeainetes omandatud teadmiste, samas süvendatakse ja visualiseeritakse neid teadmisi. Praktiliste tegevuste kaudu kujundatakse arusaama, et teadmised ja pädevused on omavahel seotud ja igapäevaelus rakendatavad. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid võimaldavad lõimida kunstiaineid teiste ainevaldkondadega ja kujundada pädevusi.

Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus,

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Arendatakse suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust ja vaadeldakse eri ajastute ning kultuuride lugusid muusikas ja kujutavas kunstis, teatri- ja filmikunstis.

Matemaatika. Arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid), samuti matemaatiliste sümbolite, kujundite ning mõistete tundmist.

Loodusained. Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.

Sotsiaalsained. Vaadeldakse suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning eri kultuuride kommete ja pärimustega, kunsti ning kultuuri rolli ja muutumist ajaloo eri etappidel.

Tehnoloogia. Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist, oskust innovaatilisi ideid kavandada ja praktikas ellu viia (loomisprotsess, tehnoloogiad ja tehnikad).

Kehaline kasvatus. Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

1.6. Läbivad teemad

Teemade „**Väärtused ja kõlblus**” ning „**Kultuuriline identiteet**” õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Koolis korraldatakse 2 korda aastas suur kunstinäitus, mis annab ülevaate poolaasta jooksul tehtust ning annab võrdlusmomendi teistega. Vähetähtis pole ka uute ideede sünd läbi teiste õpilase omaloomingu. Samuti saavad õpilased tunnustust ja enesehinnangule kaalu juurde.

Teemaga „**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**” seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiate, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega. Kujundatakse iseseisva õppimise ja tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ning hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Kunst ja muusika võimaldavad õpilastel teadvustada oma võimeid ja huvisid, omandada nii ainealaseid kui ka üldisemaid mõtlemis- ning tegutsemisstrateegiaid. Tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus, kunstidega seotud ametite ja elukutsetega, võimaldatakse vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt külastades loomeettevõtteid. Õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud erialasid ja edasiõppimise võimalusi.

Läbiv teema „**Tehnoloogia ja innovatsioon**” on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Koolis on koostöös Puka Kunstikooliga võimalus kasutada keraamikaahju, teostada klaasisulatustöid. Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**” lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist. Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte

teadvustamise kui ka läbiva teemaga „**Tervis ja ohutus**”. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe. Jälgitakse

enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Kunstide eriline panus teemade „**Keskkonna ja jätkusuutlik areng**” ning „**Teabekeskond**” käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgseid oskusi nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Koolis toimub mitmeid õpilasüritusi, millele on võimalus luua kujundus, nii pildiline kui heliline.

1.7. Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab õpilastele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;
- 3) võimaldatakse õpilasel õppida individuaalselt ning koos teistega, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste erinevaid õpistiile, et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õpilaste huvisid ning suurendavad õpimotivatsiooni, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust ja konkreetse klassi võimekust;
- 5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvuti/ multimeediaklass, virtuaalkeskond jne, käiakse õppekäikudel kontsertidel, teatrites, muuseumides, stuudiotel, muusikakoolides, looduses, näitustel, raamatukogudes jne;
- 7) kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemetoodikat;
- 8) seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist;
- 9) leitakse tunnivalise loominguulise tegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid, näituste kavandamine, töötoad jms).

1.8. Hindamise alused

Kunstivaldkonna ainate õpetamisel ja pädevuste hindamisel lähtutakse iga õpilase võimetekohasest arengust ja õpitulemuste saavutatusest. Hindamise aluseks on põhikooli riikliku õppekava üldosas sätestatu, põhikooli riiklikus õppekavas esitatud õpitulemused. Hindamise kriteeriumid ja viiepallisüsteemist erinev hindamise korraldus määratakse ja täpsustatakse kooli õppekavas. Kunstivaldkonna õppeainetes on hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi isikupäraste ideede ja loovate lahenduste leidmisel ning suunata neid sihikindlalt õppima; suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis muusika-, kunsti- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvate muusika- ja kunstiharrastusele; suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul kunstide valdkonnas. Hindamine annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning on lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel.

Hindamisel lähtutakse ainevaldkonnas taotletavatest pädevustest, mille keskmes on:

- 1) õpilaste muusikaliste ja kunstialaste võimete areng;
- 2) teadmiste ja oskuste rakendamine musitseerimisel ja kunstiloomingus;
- 3) isikupärane lähenemine loovülesannete lahendamisel. Hindamisel väärtustakse õpilaste teoreetilisi teadmisi, püüdlikkust ja osalemist õppeprotsessis ning pingutust tulemuste elluviimisel. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. Õpitulemuste hindamise vormid peavad olema mitmekesised, õpilaste arengut motiveerivad ja vastavuses nende õpitulemustega. Õpitulemusi hinnatakse numbriliste hinnetega ning sõnaliste hinnangute abil. Numbrilisele hindamisele lisandub suuline tagasiside. Nii sõnaliste hinnangute kui ka numbrilise

hindamise puhul peavad õpilased teadma, mida ja millal hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Õpetajapoolsed suulised sõnalised hinnangud ning numbrilised hinded peavad motiveerima õpilaste arengut kunstivaldkonnas. Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead. Kunsti õpetamisel juhindatakse õpilaste hindamisel kooliastmeti alljärgnevalt.

I kooliastmes hinnatakse:

- 1) oskust kasutada kunstimõisteid ning teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest;
- 2) oskust kasutada loovtöodes erinevaid töövõtteid ja tehnikaid, käsitsedes materjale otstarbekalt ja töövahendeid ohutult;
- 3) loovat, isikupärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- või rühmatöös;
- 4) oskust väärtustada ja analüüsida enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle.

II kooliastmes hinnatakse:

- 1) teadmisi ja oskust arutleda visuaalse kunstiinfoga seonduvate nähtuste üle, kasutades kunstimõisteid, teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest;
- 2) osalemist loovas tööprotsessis, kasutades eneseväljenduseks erinevaid kunstitehnikaid ja materjale;
- 3) oskust kavandada ning kujutada nii vaatluse kui ka ideede põhjal;
- 4) loovat, sihipärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- ja rühmatöös;
- 5) oskust väärtustada ja analüüsida disainiobjekte, enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle ümbristavas.

1.9. Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab kunstivaldkonna ainete õppe klassis, kus on selleks vajalikud tingimused ja vahendid.

Kunst:

- 1) individuaalseks ja rühmatööks vajalik pind;
- 2) 500luksise päevavalgusspektriga valgustus tööpinnal ning vesi/kanalisatsioon;
- 3) reguleeritava kõrgusega molbertid või lauad koos joonistusalustega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika;
- 4) vajalikud töövahendid ja materjalid;
- 5) kunstiraamatud, ajakirjad ja teatmeteosed;
- 6) DATA-projektori, foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri kasutamise võimalus ning internetiühendus.

Muusika:

- 1) muusikalisteks tegevusteks, sh rühmatööks ja liikumiseks vajalik pind;
- 2) fono- ja videoteegi (CD, DVD), DATA-projektori kasutamise võimalus;
- 3) vajalikud vahendid: naturaalklaver ja klaveritool, süntesaator, hifi- muusikakeskus, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti ning noodistusprogramm ja MIDI salvestusprogramm;
- 4) Orffi instrumentarium (rütm- ja plaatpillid), plokkflöödid või kuuekeelsed väikekanded, akustilised kitarrid.

2. Muusika

2.1 Muusika õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli muusikaõpetuses taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunstiliigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;

- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhiluseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb laulupidude traditsiooni edasikandmise protsessis ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda;
- 8) teab Eesti ja paikkonna tuntumaid heliloojaid ja interpreete ning väärtustab kultuuritraditsioone;
- 9) mõistab, kuidas huvi valdkonna vastu, muusikalised võimed ja teadmised võimaldavad kujundada sellest hobi (harrastuse) või tulevad tulevikus kasuks ameti valikul.

2.2 Muusika õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetus toetab õpilaste individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse abil. Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse harmoonilisi isiksusi, tasakaalustatakse ja toetatakse õpilaste emotsionaalset arengut, sh teiste õppeainete omandamisel.

Muusikaõpetuse kaudu avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusika ainekava koostades on lähtunud järgmistest põhimõtetest:

- 1) teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- 2) rõhutada musitseerimise osatahtsust;
- 3) julgustada ja toetada loomingulist eneseväljendust;
- 4) teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- 5) rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilis-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
- 6) lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas välja kujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusikaõpetuse koostisosad on musitseerimine (laulmine, pillimäng), muusikaline liikumine, omalooming, muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus, õppekäigud. Muusika kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:

- 1) laulmine,
- 2) pillimäng,
- 3) muusikaline liikumine,
- 4) omalooming,
- 5) muusika kuulamine.

Õppeaine koostisosad ja osaoskused on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses ning neid kujundatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut.

Musitseerides arendatakse isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ning koos musitseerimiseks ja loominguliseks eneseväljenduseks. Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, paindlikkust, emotsionaalset kompetentsust ning juhitakse õpilaste enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Ühislaulmise ning koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ja kujundatakse isamaa-armastust.

Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, saadete, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise ja tekstide loomisega.

Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse erinevaid karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete. Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse ainekavas sisalduvat noodikirja lugemise oskust koos musitseerimisega.

Õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse kujundavad õpilaste silmaringi ja muusikalist maitset, teadmisi kohalikust, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas ja peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist).

Muusikaõpetuse lahutamatuks osaks on kontserdielu korraldamine koolis, et õpilastel tekiksmuusika kuulamise harjumus ning nad saaksid ürituste korraldamise kogemuse.

2.3. I kooliaste

2.3.1. Õpitulemused I kooliastmes

Laulmine

Õpilane:

- 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- 2) mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- 3) laulab lihtsat meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 4) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 5) laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu koduke” (A. Kiis), Tiliseb, tiliseb aisakell” (L. Wirkhaus); lastelaulud „Lapsed, tupp”, „Teele, tee, kurekesed”, „Kevadel” („Juba linnukesed...”), „Kevadpidu” („Elagu kõik...”).

Pillimäng

Õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinatodes;
- 2) on omandanud kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- 1) tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- 2) tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

Omalooming

Õpilane:

- 1) loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 2) kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- 3) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);
- 4) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpilane:

- 1) on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- 2) eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat;
- 3) eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat;

- 4) on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill);
- 5) kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara.

Muusikaline kirjaoskus

Õpilane:

- 1) mõistab alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;

- 2) mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- 3) tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides;
- 4) mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes;
- 5) õpib lauludes tundma JO- ja RA-astmerida;
- 6) mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas.

- meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana
- koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor
- muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng
- rütm, meloodia, tempo, kõlavärv (tämbur), vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat
- märkide latern, segno, volt, tutvustamine laulurepertuaariga

Õppekäigud

Õpilane:

- 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades muusika oskussõnavara.

2.3.2. Õppetegevus I kooliastmes

I kooliastmes on kesksel kohal laulmine ja pillimäng. Lauldakse nii ühehäälselt a cappella kui ka saatega.

Kujundatakse alus muusikatraditsioonide säilitamiseks ja edasikandmiseks, mille üks väljund on õpilaste osalemine koolikooride tegevuses, et saada esmane koorilaulukogemus.

Pillimängus omandatakse rütmilise (sh kehapilli) ja plaatpillide ning kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted. Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna.

Muusikaline liikumine hõlmab rahvatantse ja laulumänge ning muusikapala karakteri väljendamist liikumise kaudu.

Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse kaasmängude, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, teksti loomise, st omaloomingu kaudu.

Muusika kuulamisega õpitakse tundma muusika karaktereid ja meeleolu ning iseloomustama kuulatud muusikapalu.

Muusikalise kirjaoskuse algtõed omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu ja neid rakendatakse erinevates muusikalistes tegevustes.

Õpilaste esinemisostkust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jne).

Mitmekülgse muusika kuulamise kogemuse saavutamiseks ja kontserdikultuuri kujundamiseks ning silmaringi avardamiseks võimaldatakse õpilastel käia kontsertidel ja teatrietendustel nii koolis kui ka väljaspool kooli. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

2.3.3. Hindamine I kooliastmes

- 1) laulmine loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- 2) laulu muusika sisu ning meeleolu mõistmine ja väljendamine;
- 3) lihtsate meloodiate käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi laulmine ning relatiivsete Helikõrguste (astmed) kasutamine;
- 4) eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine;
- 5) kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu koduke” (A. Kiis), „Tiliseb, tiliseb aisakell” (L. Wirkhaus); lastelaulud „Lapsed, tupp”, „Teele, tee, kurekesed”, „Kevadel” („Juba linnukesed...”), „Kevadpidu” („Elagu kõik...”) laulmine peast;
- 6) keha-, rütmi- ja plaatpillide kasutamine lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinatodes;
- 7) kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtete kasutamine musitseerides;
- 8) muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust tunnetamine ja väljendamine liikumise kaudu;
- 9) eesti laulu- ja ringmängude tantsimine;
- 10) lihtsate rütmiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 11) astmemudelite kasutamine lihtsates kaasmängudes;
- 14) lihtsamate tekstide loomine (liisusalmid, regivärsid, laulusõnad jne);
- 15) loovliikumise kasutamine muusika meeleolu väljendamiseks.
- 16) mõistete meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus sisu tajumine;
- 17) laulu ja pillimuusika kuuldeline eristamine;
- 18) marssi, valsi ja polka kuuldeline eristamine;
- 19) kõla ja väliskuju järgi eesti rahvapillide (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill) tundmine;
- 20) kuulatava muusikapala meeleolu ja karakteri iseloomustamine ja kirjeldamine, kasutades õpitud oskussõnavara.
- 22) alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust tundmine ning kasutamine muusikalistes tegevustes;

- 23) 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähenduse mõistmine ning arvestamine neid musitseerimisel;
- 24) astmemudeleid tajumine ja laulmine erinevates kõrguspositsioonides;
- 25) JO-võtme tähenduse mõistmine ning kasutamine noodist lauldes;
- 26) JO- ja RA-astmerea tundmine;
- 27) oskussõnade tähenduse mõistmine ja kasutamine praktikas.
  - meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana
  - koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor
  - muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng
  - rütm, meloodia, tempo, kõlavärv (tämbur), vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat
  - märkide latern, segno, volt, tutvustamine laulurepertuaariga
- 28) kogetud muusikaelamuse kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suuliselt või muul looval viisil;

29) oskus kasutada arvamust väljendades muusika oskussõnavara.

1. klassi lõpetaja õpitulemused

- 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- 2) mõistab ja väljendab laudes muusika sisu ning meeleolu;
- 3) laulab lihtsat meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 4) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 5) laulab peast kooliastme ühislause: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu koduke” (A. Kiis), „Kevadel”;
- 6) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil.
- 7) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinatodes;
  - I klassis kasutatakse suulist hindamist ja hindeid TUBLI, HÄSTI, RASKE, HARJUTA.

1. klassi õppesisu ja õppetegevused

- 1) muusika sisu, meeleolu ja ülesehituse tundma õppimine, tunnetamine;
- 2) oma vokaalsete võimete tajumine ja tundma õppimine;
- 3) astmed SO, MI, RA;
- 4) omaloominguline liikumine laulu sisust lähtuvalt;
- 5) oskussõnade tähenduse tundma õppimine ja kasutamine musitseerimisel;
- 7) rütmivältsed ta, ti-ti, ta-a, ta-a-a, ühelõogiline paus;
- 9) üksi ja rühmas laulmise oskuse õppimine.
- 10) muusika sisu, meeleolu ja ülesehituse väljendamine ja tunnetamine liikumise kaudu;
- 11) eesti laulu- ja ringmängude tantsimine
- 12) astmemudelite kasutamine lihtsates kaasmängudes
- 13) lihtsamate tekstide loomine (liisusalmid, regivärsid, laulusõnad jne);
- 14) loovliikumise kasutamine muusika meeleolu väljendamiseks.
- 15) järgmiste oskussõnade tähenduse kasutama õppimine ja kasutamine praktikas
  - meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, punkt noodivältsuse pikendajana
  - koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade auto
  - muusikapala, salm, refrään, ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng
- 8) helivältsude “ta”, “ti-ti”, “ ta-a”, “ta-a-a” ja ühelõogilise pausi tähenduse tundma õppimine ning kasutamine musitseerimisel;
- 16) laulmine loomuliku kehahoiu, hingamise, vaba toonitekitamise, selge diktsiooniga ja emotsionaalselt nii üksi kui rühmas.

2. klassi õpitulemused

- 1) laulab peast kooliastme ühislause: „Eesti hümn”, „Kevadpidu” („Elagu kõik...”)
- 2) tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- 3) kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);

- 5) on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill);
- 6) kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara:

2. klassi õppesisu ja õppetegevused

- 1) laulmine loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- 2) laulude ja muusika sisu ning meeleolu väljendamine liikumise kaudu;
- 3) laulmine käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi; relatiivsete helikõrguste kasutamine;
- 4) oskussõnade kasutamine musitseerimisel;
- 5) rütmipillide kasutus laulude kaasmänguks;
- 6) eesti laulu- ja ringmängude tantsimine;
- 7) astmete LE, alumine JO tundma õppimine ja kasutamine musitseerimisel;
- 8) loovliikumine lauludele ja muule muusikale;
- 9) rütmimudelite ja pauside kasutusoskuse süvendamine (kahelöögiline paus, tervetaktipaus uutena)
- 10) lihtsate meloodiate laulmine käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning relatiivsete helikõrguste kasutus;
- 11) kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtete omandamine ning kasutamine musitseerides;
- 12) omalooming.

3. klassi lõpetaja õpitulemused

- 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- 2) on omandanud kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides;
- 3) tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- 4) tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- 5) loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 6) eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat;
- 7) õpib lauludes tundma JO- ja RA-astmerida.

3. klassi õppesisu ja õpitegevused

- 1) laulmine loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- 2) kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtete omandamine;
- 3) muusika sisu, meeleolu ja ülesehituse märkama õppimine ja väljendamine ;
- 4) marsi, valsi ja polka tundma õppimine;
- 5) JO- ja RA- astmerea tundma õppimine;
- 6) dünaamika põhimõistete tundmise süvendamine;
- 7) rütmide, astmete tundmise ja kasutamise oskuse süvendamine (ti-ri-ti-ri, tai-ri tundma õppimine; astmed NA , DI, ülemine JO);
- 8) tutvumine heliloojaga W.A.Mozart;
- 9) eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine;
- 10) keha-, rütmi- ja plaatpillide kasutamine kaasmängudes;

- 11) eesti laulu- ja ringmängude tantsimine;
- 12) omalooming – rütmilised kaasmängud, liisusalmid, laulusõnad jm;
- 13) muusika kuulamine, analüüsimine, kasutades oskussõnavara;
- 14) kontserdite külastamine.

2.4. II kooliaste

2.4.1. Õpitulemused II kooliastmes

Laulmine

Õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2;
- 3) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- 4) laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 5) laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Eesti lipp” (E. Võrk), „Kas tunned maad” (J. Berad), „Kui Kungla rahvas” (K. A. Hermann), „Mu isamaa armas” (saksa rahvalaul), „Meil aiaäärne tänavas” (eesti rahvalaul), „Püha öö” (F. Gruber).

Pillimäng

Õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinatodes;
- 2) rakendab musitseerides kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid, seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga;
- 3) kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- 1) tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;
- 2) tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- 3) väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid.

Omalooming

Õpilane:

- 1) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinatosid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 2) loob tekste (regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne);
- 3) kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpilane:

- 1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi;
- 2) kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas, tuntumaid Eesti koore, teab Eesti laulupidude traditsiooni;
- 3) kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;
- 4) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse, oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;
- 5) on tutvunud valikuliselt Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatradsioonidega ja suhtub nendesse lugupidavalt;

6) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusikalist oskussõnavara;

7) teadvustab autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.

Muusikaline kirjaoskus

Õpilane:

- 1) mõistab alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;

2) mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides;

3) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsetehelikõrgustega (tähtnimedega);

4) mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 tähendust ning kasutab neid musitseerides;

5) mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d tähendust ning kasutab neid musitseerides;

6) mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud; vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon; tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo.

Õppekäigud

Õpilane:

- 1) arutleb ja avaldab arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

2.4.2. Õppetegevused II kooliastmes

II kooliastmes tähtsustub töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised osaoskused on laulmine ja pillimäng.

Klassitunnis lauldakse a cappella ja saatena ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt.

Pillimänguoskusi süvendatakse erinevates pillikoosseisudes ning arendatakse edasi kuuekeelseväikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid.

Muusikalises liikumises on põhiorhk eesti rahvatantsudel ning teiste rahvaste muusika karakteri väljendamisel liikumise abil. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse muusikalise omaloomingu kaudu. Muusika kuulamisega arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust.

Tähtis on osata kasutada muusika oskussõnu arvamuse avaldamisel ja põhjendamisel. Võimaluse korral kuulatakse ka paikkondlike heliloojate ning interpretide loomingut.

Muusikalist kirjaoskust omandatakse muusikaliste osaoskuste kaudu ning seda rakendatakse mitmesugustes muusikalistes tegevustes.

Õpilaste muusikalise eneseväljenduse oskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, pillikoosseisud jms).

Muusika kuulamise kogemuse ning kontserdikultuuri kujundamiseks ja silmaringi avardamiseks külastatakse kontserte ning muusikaetendusi ja käiakse õppekäikudel. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

2.4.3. Hindamine II kooliastmes

- 1) laulmine oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, olles teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) relatiivsete helikõrguste (astmed) seostamine absoluutsete helikõrgustega g–G2;
- 3) muusikaliste teadmiste rakendamine ning muusika väljendusvahendite arvestamine üksi ja rühmas lauldes;
- 4) eakohaste ühe- ja kahehäälseid laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine;
- 5) kooliastme ühislaulude: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Eesti lipp” (E. Võrk), „Kas tunnend maad” (J. Berad), „Kui Kungla rahvas” (K. A. Hermann), „Mu isamaa armas” (saksa rahvalaul), „Meil aiaäärne tänavas” (eesti rahvalaul), „Püha öö” (F. Gruber) peast laulmine
- 6) keha-, rütmi- ja plaatpillide kasutamine kaasmängudes ja/või ostinatodes;
- 7) pillimängus muusikaliste teadmiste ja oskuste kasutamine,
- 8) meloodia, rütmi, tempo, dünaamikt ning vorm väljendamine liikumises;
- 9) rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, kaasmängude ja/või ostinatode loomine keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 10) tekstide loomine (regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne);
- 11) loovliikumise kasutamine muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks;
- 12) muusika väljendusvahendite eristamine : meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber ja vorm;
- 13) vokaalmuusika eristamine: hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliigid(laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor);
- 14) kodukoha kooride ja dirigentide, tuntumate Eesti kooride, Eesti laulupidude traditsiooni tundmine;
- 15) instrumentaalmuusika eristamine: pillirühmad (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkester, mud orkestriliigid;
- 16) eesti rahvamuusika tundmine: rahvalaulud, -pillid, -tantsud; eesti rahvamuusika suursündmused;
- 17) kuulatava muusikapala iseloomustamine ning oma arvamuse põhjendamine, kasutades muusikalist oskussõnavara;
- 18) autorikaitse vajalikkuse ning on sellega kaasnevate õiguste ja kohustuste teadmine;
- 19) järgevate rütmifiguuride ja pauside kasutamine muusikalistes tegevustes;

- 20) taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähenduste mõistmine ning arvestamine musitseerimisel;
- 21) relatiivsete helikõrguste (astmed) seostamine absoluutsete helikõrgustega ja nende kasutamine laulude õppimisel;
- 22) viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 tähenduse mõistmine ja ning kasutamine musitseerimisel;
- 23) duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d tähenduse mõistmine ning kasutamine musitseerimisel;
- 24) oskussõnade tähenduse mõistmine ning kasutamine praktikas: eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud; vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpreet, improvisatsioon; tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo;

- 25) muusikaelamuste kohta arvamuse avaldamine ja arutlemine suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- 26) muusikalise oskussõnavara kasutamine arvamuse väljendamisel.

4. klassi lõpetaja õpitulemused

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- 3) laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 4) laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn” (F. Pacius);
- 5) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinatodes;
- 6) rakendab musitseerides kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid;
- 7) kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.

4. klassi õppesisu

- Töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised osaoskused on laulmine ja pillimäng. Klassitunnis laulmine a cappella ja saatega ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt.
- Pillimänguoskuse süvendamine erinevates pillikoosseisudes Kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtete edasi arendamine.
- Muusikalises liikumises on põhirõhk eesti rahvatantsudel ning teiste rahvaste muusika karakteriväljendamisel liikumise abil.
- Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse muusikalise omaloomingu kaudu.
- Muusikalise analüüsivõime ja võrdlusoskuse arendamine muusika kuulamise kaudu.
- Muusika oskussõnade kasutamine arvamuse avaldamisel ja põhjendamisel. Võimalusel paikkondlike heliloojate ning interpretide loomingut kuulamine.
- Muusikalise kirjaoskust omandamine muusikaliste osaoskuste kaudu ning selle rakendamine mitmesugustes muusikalistes tegevustes.
- viiulivõti ja absoluutsed helikõrgused c1–c2,
- laulmine oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest;
- eakohased ühe- ja kahehäälsed laulud ja kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laulud;
- kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtted;
- meloodia, rütm, tempo, dünaamik ning vorm;
- improvisatsioonid, kaasmängud, omaloomingulised tekstid;
- hääleliigid;
- pillirühmad:
- J. S. Bach elu ja muusika;
- duur ja moll:
- taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4, 6/8
- uued helivältsused: ti-tiri, tiri-ti, kaheksandik-paus, kahesandiknoot, tervenoot;
- loovliikumine.

4. klassi õppetegevused

- 1) laulmine oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) muusikaliste teadmiste, muusika väljendusvahendite rakendamine ning arvestamine üksi ja rühmas lauldes;

- 3) eakohaste ühe- ja kahehäälsete laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvastelaulude laulmine;
- 4) keha-, rütmi- ja plaatpillide kasutamine kaasmängudes ja/või ostinatodes;
- 5) kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtete rakendamine musitseerides ;
- 6) muusikaliste teadmiste ja oskuste kasutamine pillimängus;
- 7) meloodia, rütmi, tempo, dünaamika ning vormi tunnetamine ja väljendamine liikumises ;
- 8) eesti laulu- ja ringmängude tantsimine;
- 11) rütmilis-meloodilisi improvisatsioonide, kaasmängude ja/või ostinatode loomine keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 12) tekstide (regivärsid , lihtsamaid laulusõnad jne) loomine;
- 13) loovliikumise kasutamine muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks;
- 14) vokaalmuusika kuulamine ning võrdlemine: hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliigid (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koorid ja dirigendid kodukohas, tuntumaid Eesti koorid, Eesti laulupidude traditsiooni teadmine;
- 15) instrumentaalmuusika kuulamine ja eristamine: pillirühmad (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid);
- 16) kuulatava muusikapala iseloomustamine ning oma arvamuse põhjendamine, kasutades muusikalist oskussõnavara;
- 17) alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust mõistmine ning kasutamine muusikalistes tegevustes;

- 18) taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 kasutamine musitseerides;
- 19) relatiivsete helikõrguste (astmed) arvestamine ning seostamine neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega);
- 21) duur-, moll-helilaadi tähenduse mõistmine ning kasutamine neid musitseerides;
- 22) oskussõnade tähenduse õppimine ja praktikas kasutamine: eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused, (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon, tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); tempo, dünaamika, piano, forte, crescendo, diminuendo.
- 23) arutelu muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil.

5. klassi õpilase õppetulemused

Õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2;
- 3) laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Eesti lipp” (E. Võrk), “Kui Kungla rahvas” (K. A. Herman)
- 4) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi;
- 5) tunneb eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse, oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi; meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;
- 6) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusikalist oskussõnavara;
- 7) mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, tähendust ning kasutab neid musitseerides.

5. klassi õppesisu

- 1) Töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised osaoskused on laulmine ja pillimäng;
- 2) A cappella ja saatena ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt;
- 3) pillimänguoskusi süvendamine erinevates pillikoosseisudes ning kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtete edasi arendamine;
- 4) muusikalist mõtlemise ja loovuse arendamine muusikalise omaloomingu kaudu;
- 5) muusika kuulamine muusikalise analüüsivõime ja võrdlusoskuse arendamiseks.
- 6) muusika oskussõnade kasutamine arvamuse avaldamisel ja põhjendamisel;
- 7) võimalusel paikkondlike heliloojate ning interpretide loomingut kuulamine;
- 8) muusikalist kirjaoskust omandamine muusikaliste osaoskuste kaudu ning selle rakendamine mitmesugustes muusikalistes tegevustes;
- 9) õpilaste muusikalise eneseväljenduse oskuste arendamine nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, pillikoosseisud jms);
- 10) muusika kuulamise kogemuse ning kontserdikultuuri kujundamine silmaringi avardamiseks. Selleks külastatakse võimalusel kontserte ning muusikaetendusi ja käiakse õppekäikudel;
- 11) enese ja kaaslaste hindamine üksteise võimete, oskuste ning eripärade tundma õppimiseks;
- 12) muusika väljendusvahendid;
- 13) muusikalise kirjaoskuse süvendamine.

5. klassi õppetegevused

- 1) laulmine oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, olles teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) muusikaliste teadmiste, muusika väljendusvahendite rakendamine ning arvestamine üksi ja rühmas lauldes;
- 3) eakohaste ühe- ja kahehäälselt laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvastelaulude laulmine;
- 4) keha-, rütmi- ja plaadpillide kasutamine kaasmängudes ja/või ostinatodes;
- 5) kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtete rakendamine muusitseerides ;
- 6) muusikaliste teadmiste ja oskuste kasutamine pillimängus;
- 7) meloodia, rütmi, tempo, dünaamika ning vormi tunnetamine ja väljendamine liikumises ;
- 8) eesti laulu- ja ringmängude tantsimine;
- 11) rütmilis-meloodilisi improvisatsioonide, kaasmängude ja/või ostinatode loomine keha-, rütmi- ja plaadpillidel;
- 12) tekstide (regivärsid, lihtsamaid laulusõnad jne) loomine;
- 13) loovliikumise kasutamine muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks;
- 14) vokaalmuusika kuulamine ning võrdlemine: hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliigid (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koorid ja dirigendid kodukohas, tuntumaid Eesti koorid, Eesti laulupidude traditsiooni teadmine;
- 15) instrumentaalmuusika kuulamine ja eristamine: pillirühmad (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid);
- 16) kuulatava muusikapala iseloomustamine ning oma arvamuse põhjendamine, kasutades muusikalist oskussõnavara;
- 17) alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust mõistmine ning kasutamine muusikalistes tegevustes;

- 18) taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4, 6/8 kasutamine muusitseerides;
- 19) relatiivsete helikõrguste (astmed) arvestamine ning seostamine neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega);

20) oskussõnade tähenduse õppimine ja praktikas kasutamine: eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused(tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon, tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid);tempo, dünaamika, piano, forte,crescendo, diminuendo.

23) arutelu muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil.

6.klassi õpilase õpitulemused

Õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni japuhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmaslauldes;
- 3) laulab eakohaseid ühe- ja kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvastelaule;
- 4) laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Eesti lipp” (E. Võrk), „Kas tunned maad” (J. Berad), „Kui Kungla rahvas” (K. A. Hermann), „Mu isamaa armas”(saksa rahvalaul), „Meil aiaäärne tänavas” (eesti rahvalaul), „Püha õõ” (F. Gruber).
- 5) kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton,bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas, tuntumaid Eesti koore, teab Eesti laulupidude traditsiooni ja Eesti rahvamuusika omapära.

6.klassi õppesisu

- 1) töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised osaoskused on laulmine ja pillimäng;
- 2) A cappella ja saatega ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt;
- 3) pillimängu oskusi süvendamine erinevates pillikoosseisudes ning kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtete edasi arendamine;
- 4) muusikalist mõtlemise ja loovuse arendamine muusikalise omaloomingu kaudu;
- 5) muusika kuulamine muusikalise analüüsivõime ja võrdlusoskuse arendamiseks.
- 6) muusika oskussõnade kasutamine arvamuse avaldamisel ja põhjendamisel;
- 7) võimalusel paikkondlike heliloojate ning interpretide loomingut kuulamine;
- 8) muusikalise kirjaoskust omandamine muusikaliste osaoskuste kaudu ning selle rakendaminemitmesugustes muusikalistes tegevustes;
- 9) õpilaste muusikalise eneseväljenduse oskuste arendamine nii muusikatunnis kui ka klassi-jakoolivälises tegevuses (koorid, solistid, pillikoosseisud jms);
- 10) muusika kuulamise kogemuse ning kontserdikultuuri kujundamine silmaringi avardamiseks. Selleks külastatakse võimalusel kontserte ning muusikaetendusi ja käiakse õppekäikudel;
- 11) enese ja kaaslaste hindamine üksteise võimete, oskuste ning eripärade tundma õppimiseks,
- 12) rahvaste muusika.

6. klassi õppetegevused

- 1) laulmine oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, olles teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) muusikalisi teadmiste, muusika väljendusvahendite rakendamine lauldes üksi ja rühmas;
- 3) eakohaste ühe- ja kahehäälsete laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine;
- 4) rütmilis-meloodiliste improvisatsioonidee, kaasmängude ja/või ostinatode loomine keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 5) muusikalise kirjaoskus ja oskussõnavara kasutamine laulmisel ja pillimängus;
- 6) muusika karakteri ja meeoleu väljendamine loovliikumises;
- 7) erinevates žanrites muusika kuulamine, muusika analüüsimine ja võrdlemine;

- 8) õppekäikudel ja kontserditel osalemine;
- 9) tutvumine teiste rahvaste muusikaga.

2.5. III kooliaste

2.5.1 Õpitulemused III kooliastmes

Laulmine

Õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili, järgib häälehoidu häälemurdeperioodil;
- 2) mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid laulu õppimisel;
- 3) kasutab muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes;
- 4) osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;
- 5) laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 6) laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter), „Saaremaa valss” (R. Valgre), „Kalevite kants” (P. Veebel), „Oma laulu ei leia ma üles” (V. Ojakäär).

Pillimäng

Õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või kuuekeelset väikekannelt kaasmängudes ja/või ostinatodes;
- 2) rakendab musitseerides kitarril lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;
- 3) kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Muusikaline liikumine

- 1) tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;
- 2) väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid.

Omalooming

Õpilane:

- 1) loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 2) loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või ostinatosid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 3) loob tekste (regivärsse, laulusõnu jne);
- 4) väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpilane:

- 1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust;
- 2) eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi ja lavamuusikat;
- 3) eristab kõla ja kuju järgi keel- puhk-, klav-, ja löökpille ning elektrofone ja pillikoosseise;
- 4) teab nimetada tuntud helil muusika suursündmuseid (sh paikkondlikke);
- 5) tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi;
- 6) on tutvunud Eesti ning valikuliselt Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;

- 7) arutleb muusika üle muusika sõnavara kasutades, võtab kuulda ja arvestab teistearvamust ning põhjendab enda seisukohti nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 8) tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi (sh internetis).

Muusikaline kirjaoskus

Õpilane:

- 1) mõistab alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;
- 2) mõistab taktimõõtude 2/4, taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- 3) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed);
- 4) mõistab helistike C–a, G nendest musitseerides;
- 5) teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt;
- 6) mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas. elektrofonid, sümfooniaorkester, kammermuusika partituur, muusikainstrumentide nimetused ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel, rondo, variatsioon; pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika

Õppekäigud

Õpilane:

- 1) arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusika oskussõnavara võimalusi nii üksi kui ka rühmatöona. Õpilaste huvi toetamiseks pop leida koolis ansamblimängu harrastamise võimalusi. Muusikat kuulates on tähtis kujundada kuuldu põhjal oma arvamus ning seda argumenteeritult põhjendada.

2.5.2. III kooliastme õppetegevused

- 1) Õpilaste iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamine ning muusikaliste võimete edasi arendamine ja rakendamine muusikalistes tegevustes, kasutades erinevaid meetodeid;
- 2) klassitunnis lauldakse nii ühe- kui ka mitmehäälselt;
- 3) pillimänguoskuse süvendamine ning musitseerimisvõimaluste avardamine erinevates pillikoosseisudes, akustilise kitarriga akordmänguvõtete omandamine;
- 4) laulmine ja pillimäng muusikalise omaloomingu ning loominguliste ideede elluviimise võimalusi nii üksi kui ka rühmatöona;
- 5) muusika kuulamine ning kuuldu põhjal oma arvamus kujundamine ja selle argumenteeritud põhjendamine tuginedes oskussõnavarale nii kirjalikult kui suuliselt;
- 6) õpilaste isikupärase esinemisoskuse arendamine nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, pillikoosseisud jms);
- 7) muusikaetenduste külastamine ning õppekäikudel käimine kontserdi külastamise kultuuri ning silmaringi avardamiseks;
- 8) kohtumised võimalusel paikkonna, aga ka Eesti tuntud heliloojate ja interpretidega;
- 9) enese ja kaaslaste hindamine üksteise tundma õppimiseks ja austuse kujundamiseks.

2.5.3. Hindamine III kooliastmes

- 1) laulmine oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, olles teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) muusikaliste teadmiste ja muusika väljendusvahendite rakendamine ning arvestamine üksi ja rühmas musitseerimisel;
- 3) eakohaste ühe- ja kahehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine;

5) peast kooliastme ühislaulude laulmine: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter), „Saaremaa valss” (R. Valgre), „Kalevite kants” (P. Veebel), „Oma laulu ei leia ma üles” (V. Ojakäär).

6) keha-, rütmi- ja plaatpillide kasutamine kaasmängudes ja/või ostinatodes;

7) pillimängus muusikaliste teadmiste ja oskuste rakendamine;

8) meloodia, rütmi, tempo, dünaamika ning vormi tunnetamine ja väljendamine liikumises;

9) tekstide loomine (regivärsid, lihtsamad laulusõnad jne);

10) muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumise kasutamine;

11) muusikapalades muusika väljendusvahendite eristamine (meloodia, rütmi, tempo, dünaamika, tämber ja vorm);

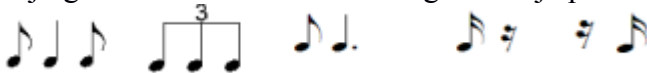
12) instrumentaalmuusikas pillirühmade (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) erinevate orkestriliikide kõla eristamine;

13) eesti rahvamuusika tundmine (rahvalaul, pillid, tantsud, eesti rahvamuusika suursündmused);

13) kuulatava muusikapala iseloomustamine ning oma arvamuse põhjendamine, kasutades muusikalist oskussõnavara;

14) teadmised autorikaitsest;

15) alljärgnevate helivältuste rütmifiguuride ja pausede kasutamine laulmisel ja pillimängus

16) relatiivsete helikõrguste (astmed) seostamine absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega) ja nende kasutamine laulmisel ja pillimängus;

17) viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 tähenduse mõistmine ja kasutamine musitseerides;

18) duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d tähenduse mõistmine ning kasutamine musitseerides;

19) oskussõnade tähenduse mõistmine ja praktikas kasutamine; (eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duurihelilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused

(tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees,

bemoll, bekarr, paralleelhelistikud; vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon;

tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo;

20) arvamuse avaldamine muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil.

7. klassi lõpetaja õpitulemused

Õpilane:

1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili, järgib häälehoidu häälemurdeperioodil;

2) kasutab muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes;

3) osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;

4) laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen);

5) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või kuuekeelset väikekannelt kaasmängudes ja/või ostinatodes;

6) kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi;

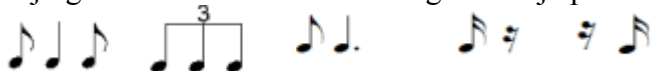
7) arutleb muusika üle muusika oskussõnavara kasutades, võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda seisukohti nii suuliselt kui ka kirjalikult.

Õppesisu 7. klassis

- 1) Ea- ja teemakohased ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laulud ja kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laulud;
- 2) relatiivsed helikõrgused;
- 3) kooliastme ühislaulud „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast”;
- 4) laulurepertuaari valik;
- 5) pillimäng (plaatpillid, rütmipillid jm)
- 6) kitariõppe akordmäng (lihtsamaid akordmänguvõtteid lähtudes absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest);
- 7) muusikaliste teadmiste ja oskuste kasutamine musitseerimisel;
- 8) omalooming ja improvisatsioon (teksti- ja meloodiline);
- 9) muusika kuulamine; muusika sisu, vorm ja väljendusvahendid;
- 10) Eesti pärimusmuusika;
- 11) erinevate rahvaste muusika;
- 12) muusika oskussõnavara;
- 13) muusikaline kirjaoskus;

Õppetegevus 7. klassis

- 1) laulmine oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, olles teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) muusikaliste teadmiste ja muusika väljendusvahendite rakendamine ning arvestamine üksi ja rühmas musitseerimisel;
- 3) eakohaste ühe- ja kahehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine;
- 5) peast kooliastme ühislaulude laulmine: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen).
- 6) keha-, rütmi- ja plaatpillide kasutamine kaasmängudes ja/või ostinatodes;
- 7) pillimängus muusikaliste teadmiste ja oskuste rakendamine;
- 8) meloodia, rütmi, tempo, dünaamika ning vormi tunnetamine ja väljendamine liikumises;
- 9) tekstide loomine (regivärsid, lihtsamad laulusõnad jne);
- 10) loovliikumise kasutamine muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks;
- 11) muusika kuulamine: muusikapalades muusika väljendusvahendite eristamine (meloodia, rütmi, tempo, dünaamika, tämber ja vorm);
- 12) muusika kuulamine: instrumentaalmuusikas pillirühmade (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) erinevate orkestriliikide kõla eristamine;
- 13) kuulatava muusikapala iseloomustamine ning oma arvamuse põhjendamine, kasutades muusikalist oskussõnavara;
- 14) alljärgnevate heliväljenduste rütmifiguuride ja pausede kasutamine laulmisel ja pillimängus

- 15) relatiivsete helikõrguste (astmed) kasutamine laulmisel ja pillimängus;
- 16) viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 kasutamine musitseerides;
- 17) oskussõnade kasutamine; (eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees;

bemoll, bekarr, paralleelhelistikud; vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpreet, improvisatsioon; tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo;

18) arvamuse avaldamine muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil.

8. klassi lõpetaja õpitulemused

Õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili, järgib häälehoiu häälemurdeperioodil;
- 2) kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes;
- 3) laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter).
- 4) rakendab musitseerides kitarril lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;
- 5) tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;
- 6) on tutvunud Eesti ning valikuliselt Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;
- 7) arutleb muusika üle muusika sõnavara kasutades, võtab kuulda ja arvestab teistearvamust ning põhjendab enda seisukohti nii suuliselt kui ka kirjalikult;

Õppesisu 8. klassis

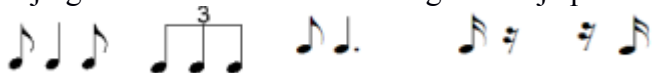
- 1) Ea- ja teemakohased ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laulud ja kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laulud;
- 2) relatiivsed helikõrgused;
- 3) kooliastme ühislaulud „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast”;
- 4) laulurepertuaari valik;
- 5) pillimäng (plaatpillid, rütmipillid jm)
- 6) kitarrilõppe akordmäng (lihtsamaid akordmänguvõtteid lähtudes absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest));
- 7) muusikaliste teadmiste ja oskuste kasutamine musitseerimisel;
- 8) omalooming ja improvisatsioon (teksti- ja meloodiline);
- 9) muusika kuulamine, muusika sisu, vorm ja väljendusvahendid;
- 10) eesti pärimusmuusika;
- 11) rahvaste muusika;
- 12) muusika oskussõnavara;
- 13) muusikaline kirjaoskus;
- 14) pop- ja rockmuusika stiilid ja suunad ning esitajad välismaal ja Eestis;
- 15) autorikaitse.

Õppetegevus 8. klassis

- 1) laulmine oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, olles teadlik häälehoiu vajadusest;

- 2) muusikaliste teadmiste ja muusika väljendusvahendite rakendamine ning arvestamine üksi ja rühmas musitseerimisel;
- 3) eakohaste ühe- ja kahehäälsete laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine;
- 4) peast kooliastme ühislaulude laulmine: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter);
- 5) keha-, rütmi- ja plaatpillide kasutamine kaasmängudes ja/või ostinatodes;
- 6) pillimängus muusikaliste teadmiste ja oskuste rakendamine;
- 7) meloodia, rütmi, tempo, dünaamika ning vormi tunnetamine ja väljendamine liikumises;
- 8) tekstide loomine (regivärsid, lihtsamad laulusõnad jne);
- 9) loovliikumise kasutamine muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks;
- 10) muusika kuulamine: muusikapalades muusika väljendusvahendite eristamine (meloodia, rütmi, tempo, dünaamika, tämber ja vorm);
- 11) muusika kuulamine: instrumentaalmuusikas pillirühmade (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) erinevate orkestriliikide kõla eristamine;
- 12) kuulatava muusikapala iseloomustamine ning oma arvamuse põhjendamine, kasutades muusikalist oskussõnavara;
- 13) pop- ja rockmuusika stiilide ja suundadega tutvumine;
- 14) alljärgnevate heliväljenduste rütmifiguuride ja pauside kasutamine laulmisel ja pillimängus

- 15)) relatiivsete helikõrguste (astmed) kasutamine laulmisel ja pillimängus;
- 16) viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 kasutamine musitseerides;
- 17) duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d tähenduse kasutamine musitseerides;
- 18) oskussõnade kasutamine; (eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud; vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon; tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo;
- 19) arvamuse avaldamine muusikaalamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil.

9. klassi lõpetaja õpitulemused

Õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili, järgib häälehoiu häälemurdeperioodil;
- 2) kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi.
- 3) osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;
- 4) laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter), „Saaremaa valss” (R. Valgre), „Kalevite kants” (P. Veebel), „Oma laulu ei leia ma üles” (V. Ojakäär).
- 5) rakendab musitseerides kitarril lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;

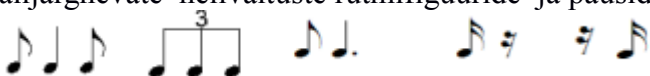
- 6) väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu.
- 7) mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas. elektrofonid, sümfooniaorkester, kammermuusika partituur, muusikainstrumentide nimetused ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel, rondo, variatsioon; pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika

Õppesisu 9. klassis

- 1) Ea- ja teemakohased ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laulud ja kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laulud;
- 2) relatiivsed helikõrgused;
- 3) kooliastme ühislaulud „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast”; „Saaremaa valss” (R. Valgre), „Kalevite kants” (P. Veebel), „Oma laulu ei leia ma üles” (V. Ojakäär);
- 4) laulurepertuaari valik;
- 5) pillimäng (plaatpillid, rütmipilid jm)
- 6) kitarrilõppe akordmäng (ihtsamaid akordmänguvõtted lähtudes absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest);
- 7) muusikalised teadmised ja oskused;
- 8) omalooming ja improvisatsioon (teksti- ja meloodiline);
- 9) muusika kuulamine, muusika sisu, vorm ja väljendusvahendid;

Õppetegevus 9. klassis

- 1) laulmine oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, olles teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) muusikaliste teadmiste ja muusika väljendusvahendite rakendamine ning arvestamine üksi ja rühmas musitseerimisel:
- 3) eakohaste ühe- ja kahehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine;
- 5) peast kooliastme ühislaulude laulmine: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter), „Saaremaa valss” (R. Valgre), „Kalevite kants” (P. Veebel), „Oma laulu ei leia ma üles” (V. Ojakäär);
- 6) keha-, rütmi- ja plaatpillide kasutamine kaasmängudes ja/või ostinatodes; improvisatsioon;
- 7) pillimängus muusikaliste teadmiste ja oskuste rakendamine;
- 8) meloodia, rütmi, tempo, dünaamika ning vormi tunnetamine ja väljendamine liikumises;
- 9) tekstide loomine (regivärsid, lihtsamad laulusõnad jne);
- 10) loovliikumise kasutamine muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks;
- 11) muusika kuulamine: muusikapalades muusika väljendusvahendite eristamine(meloodia, rütmi, tempo, dünaamika, tämber ja vorm);
- 12) muusika kuulamine: instrumentaalmuusikas pillirühmade (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) erinevate orkestriliikide kõla eristamine;
- 13) kuulatava muusikapala iseloomustamine ning oma arvamuse põhjendamine, kasutades muusikalist oskussõnavara;
- 14) Eesti ja muu maailma jazzmuusika ajaloo, olemuse ja suundadega tutvumine;
- 18) alljärgnevate helivältuste rütmifiguuride ja pauside kasutamine laulmisel ja pillimängus;

- 19)) relatiivsete helikõrguste (astmed) kasutamine laulmisel ja pillimängus;
- 20) viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 kasutamine musitseerides;

- 21) duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d tähenduse kasutamine musitseerides;
- 22) oskussõnade kasutamine; (eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud; vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpreet, improvisatsioon;
- tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo;
- 23) arvamuse avaldamine muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil.

3. Kunst

3.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli kunsti- ja loovusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunnetab ja arendab oma loomingulist potentsiaali, õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid ning suudab luua erinevaid kunstiteoseid, rakendades loovalt õpitud teadmisi ja tehnikaid;
  - 2) kasutab erinevaid mõtlemis- ja tegutsemisviise nii loometegevuses kui ka igapäevases elus;
  - 3) analüüsib kunstiteoseid ja visuaalset keskkonda, kasutades põhikoolis omandatud ainealast terminoloogiat, ning põhjendab oma arvamust;
  - 4) märkab esemelise keskkonna ja visuaalse meedia esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;
  - 5) õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti;
  - 6) seostab omavahel kunsti ning kultuuri, ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut ning mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt; teadvustab kultuurilist mitmekesisust.
- Põhikooli lõpuks teadvustab kunsti rolli nii oma elus kui ka ühiskonnas ja orienteerub visuaalses keskkonnas.

3.2. Õppeaine kirjeldus

Kunsti- ja loovusõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutuv maailmas. Kunst võimaldab õpilasel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Kunsti ja loovuse õppimine ja õpetamine peaksid pakkuma õpilastele võimalikult palju positiivseid emotsioone. Õpetaja eeskujul on oluline roll tolerantse suhtumise kujunemisel erinevate võimetega ja mõtteviisiga kaaslastesse. Kunsti ja loovuse ainete tunnis väärtustatakse ideede paljusust ja erinevate teemade arutlemisel nn piiride ületamist. Läbivate teemade süstemaatiliseks rakendamiseks kasutatakse eelkõige loovülesandeid, rühmatöid ning võimaluse korral teostatakse ainete vahelisi projekte.

Aine õppimise osad on:

- 1) uurimine ja oma ideede arendamine;
- 2) väljendusvahendite loov rakendamine;
- 3) mõtestamine ja refleksioon.

Ülalnimetatud õppimise osad on omavahel orgaaniliselt ja tihedalt põimunud - õpilase loova ning iseseisva mõtlemisoskuse arenemine ja uute teadmiste omandamine kinnistuvad praktilise loovtegevuse kaudu. Oskuste kujunemine on järjepidev protsess ja oma kogemustega seostatakse teadmisi nüüdisaegsest maailmast: kunstiajaloo ja tänapäeva kunsti sidemetest, ruumilise keskkonna

disaini ja visuaalkultuuri arengusuundadest. Oluline on avastada ja luua seoseid teistes õppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega. Kunsti käsitletakse nii omaette väärtussüsteemi kui ka võtmena ümbritseva elu mõtestamiseks, mõistmiseks ja tunnetamiseks.

Nii ajaloo kui ka nüüdiskunsti mõistmisele annavad aluse õppekäigud muuseumidesse ja galeriidesse. Kunstiajaloo näidete valikul lähtutakse üldisematest teemadest ega taotleta kronoloogilise ülevaate andmist. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste vahel. Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ja visuaalsest kultuurist Eestis.

3.3. Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingat teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) võimaldatakse õppida üksi ja rühmas, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste erinevaid õpistiile;
- 3) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õpilaste huvisid ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 4) kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseumid, näitused, arvutiklass, virtuaalkeskond jne;
- 5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid materjale ning töövahendeid;
- 6) seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist.

I astmes on oluline mänguline, eksperimenteeriv ja uuriv käsitlus, mis toetab laste spontaanset eneseväljendust ning julgustab märkama ja vaatlema erinevaid nähtusi. Loovtööde ainekust ammutatakse nii oma elust, lähiümbrusest kui ka kunstiloost. Teadmised ja tehnilised oskused omandatakse loova tegevuse käigus.

Kunstiteostest rääkimine toetab oma seisukoha, tolerantsuse ning väärtushinnangute kujunemist. Koostöö- ja arutlusoskuste arendamiseks kasutatakse lisaks individuaalsetele töödele rühmatöid.

II astmes tutvutakse teadlikumalt kunsti aluste ja kunstiloo ja luuakse sildu kunstiajaloo ja tänapäeva vahel. Pööratakse rohkem tähelepanu ümbritseva maailma edasiandmisele loomingulistes kunstitöodes. Õpilasi juhatakse ise valikuid tegema (tehnikat, teemade valikut jne) ning otsima pildimaterjali, et kasutada seda abivahendi või lähtekohana. Kunstiteoste ja visuaalse kultuuri näidete analüüsimine toetab kriitilise mõtlemise ja ainealase keeleoskuse arenemist.

III astmes omandatakse teoreetilisemal tasemel teadmisi kunsti nälgilistest (sümbol, allegooria, tsitaat jne) kui ka vormilistest (värv, valgus ja vari, perspektiiv, kompositsioon jne) väljendusvahenditest. Loomingulistes töodes katsetatakse uusi meediume ning väljundeid; seatakse järjest rohkem endale ise ülesandeid; mängitakse vormielementide ja väljendusvahenditega teose isikupära ning sõnumi huvides. Teadlikumalt võetakse eeskujuks kunstiteoseid ja -stiile, analüüsitakse teoseid ning otsitakse visuaalset ja verbaalset infot. Kunsti käsitletakse visuaalse ning sotsiaalse keskkonna osana.

Kunst kui õppeaine on oma olemuselt mittelineaarne, õppesisu punkte käsitletakse õppes omavahel tihedalt põimunult. Nende võimalike kombinatsioonide lõputu arv eeldab õpetaja loovust ja teadlikkust valikute tegemisel.

3.4. Hindamine

Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest.

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. Õpilane teab, mida hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

3.5. I kooliaste

Õpitulemused 1. klassis

1. klassi õpilane:

- tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest;
- leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned;
- paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega;
- katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- katsetab ja kasutab julgelt õpitud joonistamise, maalimise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
- valib sobiva kujutusviisi olulisema esile toomiseks;
- kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega;
- arutleb tarbevormide üle;
- seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid;
- paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte;
- arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid;
- tuleb toime reaalses muuseumi (galerii)keskkonnas;
- arutleb meedia rolli ja mõju üle igapäevaelus, kasutades õpitud ainemõisteid.

Õppesisu I kooliastmes	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel kooliastmel ja 1. klassis
Pildiline ja ruumiline väljendus Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel.	Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmine suuruse, asukoha ja värvi abil. Oma tööde esitlemine ja selgituste andmine. 1. klass Vabanemine stampkujunditest (päikese-neljandik, aknarist jms). Tuttavate asjade kujutamine – lilled, mänguasjad jms. Inimese vanuse, ameti jms joonistamine mälu järgi. Mõisted kolmnurk, ruut, ring jne. Mänguasjade ja omameisterdatud mudelitega lavastuslikud mängud.
Materjalid ja tehnikad Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning töövahendid (nt joonistamine,	Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Kunstitehnikate ja töövõtete loominguiline rakendamine. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.

maalimine, trükkimine, kollaaž, pildistamine, vormimine jne).	1. klass Maal – näpuvärvid, guašš. Skulptuur – plastiliin, savi jt pehmed voolimismaterjalid. Graafika – riipimine vms.
Disain ja keskkond Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.	Ideede selgitamine ja vormistamine jooniste ja makettidena tulenevalt situatsiooni kirjeldavast lähteülesandest. Vormi ja funktsiooni seos. Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töödes. 1. klass Märk – geomeetriliste kujundite erinevad tähendused. Kiri – oma nime kujundus portfooliol vms.
Kunstikultuur Kunsteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid. Lähiumbruse loodus ja ehituskunst. Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad.	Vana ja uue võrdlemine. Muuseumide ja näituste külastamine, kunsteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine. 1. klass Eesti ja maailm – keskaegsed hooned. Rahvakunst – laulupidu ja rahvariided.
Meedia ja kommunikatsioon Kunsteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus. Pildilised jutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.	Meedia kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid. 1. klass Asjade tähendus pildil (nt loodusmaterjalidest installatsiooni jäädvustamine fotona).

Lõiming 1. klassis

Emakeel: sõnaline eneseväljendus, arutus- ja kirjeldusoskus; lugude jutustamine; tähed, tekstist arusaamine.

Matemaatika: geomeetrilised kujundid: ring, ruut, kolmnurk, kuup, risttahukas ja püramiid, kujundite tipud, servad ja tahud; kera; ümbritsevast tasandiliste ja ruumiliste kujundite leidmine.

Kodundus: arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle; ruumide korrastamine ja kaunistamine.

Tööõpetus (kavandamine): ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine; ideede visandamine paberil; idee esitlemine.

Tööõpetus (materjalid): materjalide saamisluugu, omadused, otstarve ja kasutamine; katsetused erinevate materjalidega; sagedasemad töövahendid; jõukohaste esemete modelleerimine ja meisterdamine; materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine); ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval.

Muusika: loomingulisus musitseerimisel, muusika lugude jutustajana.

Loodusõpetus: kodukoha/kooliümbruse tuntumad vaatamisväärsused, kodukoha ajalugu ja ehitised.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: positiivne hoiak õppimisse.

Väärtused ja kõlblus: minu asjad, asjade väärtus, asjade hoidmine.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: osalemine rühmatöös, oma arvamuse avaldamine.
Kultuuriline identiteet: kunstiteoste ja mineviku-kogemuse (esemed, lood) säilitamise tähtsus.
Keskkond ja jätkusuutlik areng: keskkond minu ümber.
Teabekeskond: infotehnoloogia võimalused teabe hankimisel
Kultuuriline identiteet: kunstiteoste ja mineviku-kogemuse (esemed, lood) säilitamise tähtsus.

Õpitulemused 2. klassis

2. klassi õpilane:

- tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest;
- leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks;
- katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- kasutab õpitud joonistamise, maalimise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
- kasutab erinevaid paberi kasutamise töövõtteid ning tehnikaid;
- paneb tähele värvide koosmõju;
- kujutab esemeid, olendeid, sündmusi omas laadis endale tähenduslikes töödes;
- jutustab visuaalselt lugusid;
- valib sobiva kujutusviisi olulisema esile toomiseks;
- kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd;
- seostab vormi otstarbega;
- seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid;
- kirjeldab ja arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid;
- tuleb toime muuseumi-keskkonnas;
- arutleb reklaami mõju üle igapäevaelus.

Õppesisu I kooliastmes	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel kooliastmel ja 2. klassis
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel.</p>	<p>Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil. Oma tööde esitlemine ja selgituste andmine.</p> <p>2. klass Puude, mägede, pilvede jms kujutamine mitmel erineval moel. Esemete tähtsamad tunnused. Esmased proportsioonireeglid. Geomeetristest kujunditest pildi loomine. Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.</p>
<p>Materjalid ja tehnikad Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning töövahendid (nt joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž, pildistamine, vormimine jne).</p>	<p>Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Kunstitehnikate ja töövõtete loominguine rakendamine. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.</p> <p>2. klass Maal – tempera. Skulptuur - seisvad figuurid materjali lisamisega. Graafika – monotüüpia jt erinevad tömmised.</p>

<p>Disain ja keskkond Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.</p>	<p>Ideede selgitamine ja vormistamine jooniste ja makettidena tulenevalt situatsiooni kirjeldavast lähteülesandest. Vormi ja funktsiooni seos. Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töödes.</p> <p>2. klass Märk – liiklusmärkide keel. Kiri – dekoratiivkiri kingipakil.</p>
<p>Kunstikultuur Kunstiteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid. Lähiümbruse loodus ja ehituskunst. Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad.</p>	<p>Vana ja uue võrdlemine. Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine.</p> <p>2. klass Eesti ja maailm – lossid, kindlused ja mõisahooned Rahvakunst – talu ja taluriistad.</p>
<p>Meedia ja kommunikatsioon Kunstiteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus. Pildilised jutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.</p>	<p>Meedia kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid.</p> <p>2. klass Piltjutustuse kujundamine (nt foto sidumine joonistuste ja tekstiga). E-kaart.</p>

Lõiming 2. klassis

Emakeel: suuline väljendusoskus; joonistuse põhjal jutustamine; lugemistekstidest lähtudes oma loo joonistamine.

Loodusõpetus: inimeste elu võrdlemine maal ja linnas; erinevad elukeskkonnad; vastutustundlik ja keskkonda hoidev tarbimine; Eesti saared; taimede välisehitus, loomade välisehitus; ühe taime või looma uurimine; loomapargi külastus või lemmikloomapäeva korraldamine; organismid erinevates elukeskkondades.

Muusika: loodushääled muusikas; muusika kuulamine ja muusikaline lugu; muusika meeleolu visualiseerimine; helide tekitamine paberiga (lehvitamine, kortsutamine, rebimine jm): muusika elemendid (rütm, dünaamika, meloodia, tämber); regilaulu rütm (mustrid).

Tööõpetus: oma klassiruumi kaunistamine tähtpäevadeks; jõukohaste esemete valmistamine: kasutab materjale säästlikult; valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades.

Tööõpetus (kavandamine): ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval; ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine; ideede visandamine paberil; lihsate esemete ja keskkonna kavandamine.

Tööõpetus (materjalid): eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne); võrdleb materjalide üldisi omadusi.

Võõrkeel: lastele mõeldud erileheküljed muuseumide veebilehtedel.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: kool, positiivne suhtumine õppimisse.

Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon: info otsing ja silmaringi avardamine, raamatukogud, internetilehed; veebilehed muuseumide või kunstiteoste tutvustusega.

Väärtused ja kõlblus: minu hobid ja huvid.

Keskond ja jätkusuutlik areng: looduse ilu, säästev suhtumine loodusesse.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: osalemine rühmatöös, oma arvamuse avaldamine.

Kultuuriline identiteet, seos inimeseõpetusega: traditsioonid peres, koolis, kodukohas; mineviku-kogemuse ja kaasaegse kultuuri säilitamise tähtsus (kunstiteosed, esemed, lood); jõuludega seotud traditsioonid peres, koolis, kodukohas.

Tervis ja ohutus: koolitee, ohtlikud olukorrad, ohutu liiklemine tänaval, maanteel; tervisliku eluviisi väärtustamine; tervislik toitumine.

Õpitulemused 3. klassis

3. klassi õpilane:

- tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest;
- katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega;
- kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- leiab kujutatava kõige iseloomulikumat jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks;
- paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- kasutab erinevaid joonistamise, maalimise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
- kasutab erinevaid akvarelltehnikaid;
- tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega;
- seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid;
- tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuuseumides ja näitustel;
- arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid;
- tuleb toime reaalses kultuuri- ja õppekeskkondades;
- kasutab animatsiooniloomise võimalusi;
- kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid;
- tuleb toime virtuaalsetes kultuuri- ja õppekeskkondades;
- teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

Õppesisu I kooliastmes	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel kooliastmel ja 3. klassis
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel.</p>	<p>Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmine suuruse, asukoha ja värvi abil. Oma tööde esitlemine ja selgituste andmine.</p> <p>3. klass Maastik kevadel, suvel, sügisel ja talvel. Esimesed katsetused kujutamisel naturist. Dünaamiline kriipsujuku liikumise kavandamine. Plasttaarast, karpidest loomade vms meisterdamine.</p>
<p>Materjalid ja tehnikad Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning</p>	<p>Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Kunstitehnikate ja töövõtete loominguline rakendamine. Materjalide, töövahendite ja</p>

<p>töövahendid (nt joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž, pildistamine, vormimine jne).</p>	<p>töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.</p> <p>3. klass Maal – akvarell, pastell. Skulptuur – voolimine ühest tükist, ilma juurde lisamata. Graafika – papitrukk vms.</p>
<p>Disain ja keskkond Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja ehitiskeskkonnas. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.</p>	<p>Ideede selgitamine ja vormistamine jooniste ja makettidena tulenevalt situatsiooni kirjeldavast lähteülesandest. Vormi ja funktsiooni seos. Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töödes.</p> <p>3. klass Märk – stilisatsioon. Kiri – šrifti valik vastavalt ülesandele.</p>
<p>Kunstikultuur Kunsteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid. Lähimbruse loodus ja ehituskunst. Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad.</p>	<p>Vana ja uue võrdlemine. Muuseumide ja näituste külastamine, kunsteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine.</p> <p>3. klass Eesti ja maailm – lähikonna kunstigaleriide ja muuseumide asukoht ja funktsioonid. Rahvakunst – kindamustrid, sokisääred jms. Tegelikuse ja virtuaalsete keskkondade võrdlus.</p>
<p>Meedia ja kommunikatsioon Kunsteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus. Pildilised jutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.</p>	<p>Meedia kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid.</p> <p>3. klass Uue tähenduse andmine asjadele või kujutatava konteksti muutmiseks (nt juurviljadest tegelased tervisliku toitumise videos).</p>

Lõiming 3. klassis

Emakeel: sõnaline väljendusoskus, arutusoskus; omakultuur ja kultuuride mitmekesisus muinasjuttude ainetel; raamatute kujundus, pildi joonistamine lugemispala või luuletuse ainetel; teema „Muinaslood ja pärislood“ (märksõnad: mängiv inimene; võlumaailm; tunded ja nende põhjused; tekkelood; kohanimed; müstilised olendid; anekdoodid; uni ja unenäod; muinasjutt ja tõsilugu); rühmatöös oma teksti juurde joonis; teema „Jõuluaeg, omakultuur ja kodukoha pärimused“; etenduse reklaami teksti koostamine ja kujundamine; piltloo väljamõtlemine ja selle vormistamine; aastaajad, ajaühikud, aja kulgemine, ajatelg (nelja aastaaja pilt); piltidega tabeli/ plakati/ voldiku/ raamatu kujundamine; raamatukogus sobivate luuletuste otsimine, luuletustega trükise kujundamine. õnnitluskaardi kujundamine; valitud värsile vastuse joonistamine; teema „Magus tähestik“: tähestik, nimed; sõbrad ja sõpruse hoidmine, sallivus.

Loodusõpetus: mets kui erinevate organismide elupaik; maakaart, ilmakaared; ilmakaarte määramine; fotolt plaaniks; mõõtkava; aastaajad, värvid looduses; päikesesüsteem (Maa ja Päike, valgus ja vari); taevakehad; virmalised.

Inimeseõpetus: teema „Ajalugu“ (rahvus, laulupidu, „Kalevipoeg“, taluhooned); teema „Kultuur“ (rahvariided, ehted, minevik, pärand); teave ja reklaam, internet; aeg ja selle kulgemine.

Muusika: musitseerimise ja muusika kuulamise võlu; värvid muusikas; muusikateater; muusika elemendid- rütm, meloodia, dünaamika, kõlavärv; eesti rahvalaulud, rahvamuusika, rahvatantsud; minu muusikaline trikk; loodushääled.

Kehaline kasvatus: liikumise võlu ja ilu;

Matemaatika: ajaühikute kestvuse võrdlus.

Tööõpetus: rahvakunst ja rahvariided, rahvakunsti elementide kasutamine kaasaegses riietuses.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: kool, positiivne suhtumine õppimisse; erinevate tegevusalade ja ametite tutvustamine, nende olulisus ning omavahelised seosed.

Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon: teabevajaduse määratlemine ja otsing; silmaringi avardamine; infotehnoloogia võimalused teabe hankimisel; leitud teabele kriitilise hinnangu andmine; visuaalse teksti analüüs; etenduse reklaamide kujundamine ja tutvustuste saatmine

Kultuuriline identiteet: Eesti ja teiste maade muinasjutud; isadepäeva kaart, mardipäeva mask.

Õppekäik: Eesti Rahva Muuseum või muu Eesti eluolu tutvustav muuseum; mineviku-kogemuse säilitamise tähtsus (kunstiteosed, esemed, lood).

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: osalemine rühmatöös, oma arvamuse avaldamine; ühisürituse ettevalmistamine ja läbiviimine.

Keskond ja jätkusuutlik areng: loodus minu ümber, loomalood, elus ja eluta loodus, tasakaal looduses.

Õppetegevused

Esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes, lugude visuaalne jutustamine. Mitmesuguste kunstitehnikate ja töövõtete õppimine, katsetamine ja loominguline Rakendamine. Oma tööde esitlemine, selgitamine. Kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine.

Õppekäigud muuseumidesse, nüüdiskunsti näitustele. Kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.

Lähiümbruse keskkonna, ehituskunsti ja disaini näidetega tutvumine. Makettide ja kujundustööde teostamine. Visuaalse kultuuri näidete kriitiline (reklaamid, filmid, arvutimängud jne) vaatlemine, arutlemine ja oma arvamuste põhjendamine. Töötamine iseseisvalt ja rühmas. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.

3.6. II kooliaste

Eesmärgid

Kunstõpetuse taotluseks on, et õpilane:

- arendab oma vaatlusoskust ja kompimismeelt;
- arendab kujundilist ja ruumilist mõtlemist;
- õpib tundma ja kasutama kunstikeelt;
- oskab käsitseda erinevaid töömaterjale ja -vahendeid;
- teab ja oskab eristada sooje ja külmi toone, nende kontraste;
- oskab edastada meeleolu kujutava tegevuse abil;
- oskab hinnata oma ja teiste töid;
- oskab kujundada lihtsamaid tarbevorme.

Õpitulemused 4. klassis

Õpilased:

- 1) oskavad valikuliselt kasutada tehnikaid ja kujutamiskiise loominguliseks eneseväljenduseks;
- 2) oskavad käsitseda õppekavas loetletud töömaterjale ja -vahendeid;
- 3) tunnevad abstraktsele vormi- ja värviopetusele omaseid väljendusvõimalusi;
- 4) tunnevad keraamilise voolimise ja kujundamise võtteid;
- 5) oskavad käsitseda mõningaid kõrgtrüki paljundustehnikaid;
- 6) oskavad valida, ette valmistada ja kasutada looduslike materjale rahvakunstialastes ja kujundamistöodes;
- 7) omavad ettekujutust visuaalse kunsti liikidest ning nende väljendusvahenditest.

Õppesisu ja -tegevused

Kujutamissopetus.

Figuurid.

Lihtsas liikumisasendis inimese kujutamine vahetu vaatluse järgi. Proportsioonide analüüsimine (ilma liigse teooriata).

Mitmesugustes liikumisasendites figuride kujutamine (temaatilise kompositsiooni jaoks) eelneva vaatluse (otsene tegevus, diapositiivid, fotod filmikatkend) ja mälu järgi. Figuri liikumisasendi leidmine voolimisel või paberist välja rebitud või lõigatud silueti üksikosade kokku seadmisega või silueti maalimisega või kontuuri joonistamisega (sõltuvalt õpilaste ettevalmistatusest).

Miinumteadmiste omandamine skeleti ehitusest.

Inimeste, loomade ja lindude skitseerimine.

Lindude maalimine kasutades kontrastset tausta.

Taime- ja eluta looduse vormid.

Sagedamini esinevate puude võrdele iseloomulike tunnuste kujutamine (ka oksade kasvamine ruumisügavusse).

Õhkperspektiivi vaatlemine ja dekoratiivse kolmeplaaniilise maastiku kujutamine mälu järgi (gussmaal).

Mitmesuguste taimede (päevalill, mais, dekoratiivkapsas), nende üksikosade ja viljade skitseerimine ka ristlõikes.

Plaaniilise-dekoratiivse vaikelu maalimine (suuremad aed- ja puuviljad; oksad lehtede, õite ja pungadega).

Tehisvormid.

Silindrikujuliste esemete (vaasid, nõud, ämbrid) skitseerimine erinevais asendites. Näilise kuju sõltumine silmapiirist.

Ruudu- ja rööpkülükujuliste pindade perspektiivne kujutamine vaatluse järgi (tänav, sirge maantee, väljakud) temaatilise kompositsiooni raames.

Ruumisügavusse suunduvate ühekõrguste või ühelaiuste vormide näilise vähenemise (koondumise) vaatlemine ja kujutamine mälu järgi (puuderida, hoonete esiseinad, elektrikpostid).

Mitmesuguste esemete, masinate ja seadmete kujutamine temaatilise kompositsiooni raames.

Pinnalilise-dekoratiivse vaikelu maalimine (2-3 lihtsa vormiga dekoratiivsest taustast selgelt eralduvat eset, mis on paigutatud silmapiiri kõrgusele).

Kompositsiooniõpetus.

Temaatilise kompositsioon.

Inimeste, looduse ja tehisvormide vaheliste suhete analüüsimine ning kujutamine. Laste tegevuste kujutamine ja liikumises olevate inimeste kujutamine.

Figuride kujutamine erinevas ruumi sügavuses, rühmitatult ja osaliselt üksteist katvatena. Inimeste ja loomade kujutamine erinevates paikades (mägedes, metsas, merel, kõrbes).

Erinevate inimeste võrdlemine ja kujutamine (karakterkujud näidenditest); nende meeleolu edastamine.

Reaalsuses nähtud vormide ja värvuste ümberkujundamine, muutmine. Fantastiliste esemete ja olendite kujutamine.

Dekoratiivne kompositsioon.

Eesti rahvakunstis kasutatud dekoorimotiivide analüüsiv vaatlemine. Pea- ja kõrvalmotiivide eristamine. Sümmeetriliste motiivide kujundamine, rütmiline kordamine 2-4 värvusega (ornamendi kujundamine rahvuslike kindakirjade põhjal ruutvõrgul).

Plakatkirja elementide õppimine. Püst-, rõht-, kald ja kumerjoonte rütmiline reastamine (ketassule ja musta tusi või viltpliiatsiga). Joonte liitmine tähtedeks. Tähekujudest (ka peegelpildis) ribaornamentide kujundamine (rütmitunnetuse arendamiseks).

Paberaplikatsioonide kasutamine ornamendi kujundamisel. Motiivide liitmine ja rühmitamine piiramata pinnal (ornamendi kujundamine dekoratiivkangale).

Struktuurikombinatoorika.

Struktuurikombinatoorika ülesannete kujundamine paberist, papist rühmatööna Sisselõikega elementide (ruut, ring, poolring, kolmnurk) valmistamine paksemast paberist või papist ja nende liitmine, sidumine korrastatud kogumiks, dekoratiivseks kompositsiooniks.

Mitmesuguste kujundite moodustamine looduslikest materjalidest (pilliroog, õled), nende kinnitamine liimiga, niidiga, peene traadiga ja neist ehistööde kujundamine. Rippuvate ehistööde või kõrsehiste kujundamine.

Ruumiliste objektide voolimine savist.

Optiliste illusioonide kujundamine paberpõimtehnikas: a) pinna kujundamine kahe kontrastse toonpaberiga, mida kasutatakse võrdselt ja b) samade toonpaberite põimimine erinevates proportsioonides.

Värvusteõpetus. Värvusteõpetus on põhiliselt seotud kõigi värvidega teostatavate kujutamiseõpetuse, temaatilise ja dekoratiivse kompositsiooni tööülesannetega. Osa tööülesannetest on iseseisvad kompositsioonid.

Meeleolu (helge, ülev, rõõmus, pidulik või masendav, süge, kurb) väljendamine vastavalt kompositsiooni teemale domineerivalt soojade või külmade, heledate või tumedate, kergete või raskete värvustega.

Värvuste heletumeduse ja vastastikuse mõju lihtsamaid nähtusi.

Värvuste toonooniliste kooskõlade leidmine. Maalimine kahe kromaatilise värviga (mitte täiendpaarid): sinine + punane või sinine + roheline või punane + kollane, neid omavahel erinevates proportsioonides segades ja vajaduse korral kas musta või valget värvi lisades, sõltuvalt värvuste heletumedusest (punane+ kollane ja must; sinine + punane ja valge).

Eenduvate ja taanduvate värvuste kasutamine õhkperspektiivi kujutamisel.

Heletumedusõpetus. Heletumedusõpetus on põhiliselt seotud kujutamiseõpetuse, temaatilise ja dekoratiivse kompositsiooni ülesannetega.

Heletumeduse edasiandmine grafiitpliiatsiga modelleerides. Üksikute lihtsa vormiga (silindriliste) esemete joonistamine, kasutades erineva tugevusega pliiatseid.

Heletumeduse kontrasti abil väljendumine (erineva suurusega tumedad ja heledad pinnad).

Geomeetriline ornament (piiramata pinnal) paberaplikatsiooni-, templitruki-, sulejoonistuse- või viltpliiatsitehnikas; figuraalne kompositsioon linoollõike- või papitehnikas või siluettlõigetel.

Kompositsiooni peaelementide esiletoomine heletumeduse abil, kasutades nii must-valget kui ka mitmesuguseid fakteure vahetoonides (papi- ja linoollõige).

Punkti- ja jooneõpetus. Punkti- ja jooneõpetus on põhiliselt seotud kujutamiseõpetuse, temaatilise ja dekoratiivse kompositsiooni tööülesannetega. Osa ülesannetest on iseseisvad kompositsioonid.

Pidevate ühejämmeduste sirgjoonte tunnetusliku mõju tundmaõppimine (horisontaalsed - vaikus, rahu, paigalolek; vertikaalsed - tärkamine, kasvamine, tunglemine; kaldjooned - kiire laskumine, ka tõusmine, liikumine). Saadud teadmiste kasutamine ühe temaatilise kompositsiooni juures. Temaatilise kompositsiooni pea- ja kõrvalelementide üksteisest eraldamine mitmesuguste erinevate joonte ja punktidega ning nende liitmise teel kujundatud faktuuriga (viltpliiatsi või ketassule ja tusiga). Mitmesuguste looduslike materjalide kujutamine graafilise punkti-joone liitmise teel kujundatud faktuuridega (karusnahad, puude oksad, kõrkjad, liivane rand, kalasoomused). Punkti-joone harjutused valgel, mustal, hallil ja värvilistel alustel (viltpliiatsi, ketassule ja musta tusi või valge guasiga, vahakriipetehnikas).

Vestlused kunstist.

Ühe originaalse skulptuuri- ja maalikunsti teoste vaatlemine ning analüüsimine. Koopia mõiste selgitamine skulptuuris ja maalis. Reproduktsioon. Professionaalne ja isetegevuslik kunst. Skulptuuri jagunemine ümarplastikaks ja reljefiks (kindlate paikade ja parkidega seotud), monumentaalskulptuuriks ja vabaplastikaks. Põhilised skulptuuritehnikad (voolimine, raiumine, valamine) ja materjalid (savi, kips, kivi, puit, metall, plastmass). Materjal kui oluline väljendusvahend. Maali jagunemine monumentaalmaaliks (lae- ja seinamaalid) ja tahvelmaaliks. Tutvumispõhiliste maalitehnikatega (pastell, akvarell, õli, tempera, vitraaz, mosaiik, fresko). nende iseloomulikud jooned ja üldtuntud viljelejad. Graafika mõiste ja liigid. Joonistus (süsi, pliiats jt joonistustehnikad) ja paljundustehnika. Vabagraafika, raamatugraafika (raamatuillustratsioon) ja plakatikunst. Rahvakunsti mõiste ja rahvakunsti peareeglid. Rahvarõivad ja muu tekstiil; ehteid ja muid metallesemeid; näiteid puitehistöödest. Varem omandatud teadmiste süvendamine ja täiendamine tarbekunsti liikidest: keraamika, nahkehistöö, klaasehistöö, metallehistöö, puitehistöö; tekstiilikunsti tundmaõppimine.

5.klassi õpitulemused

Õpilane:

- 1) tunnetab oma huvisid ja võimeid.
- 2) visandab ja kavandab. •
- 3) on valmis katsetama uusi tehnikaid, sh digitaalseid.
- 4) mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia).
- 5) võrdleb kaasaja ja mineviku kultuurinähtusi.
- 6) kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid.
- 7) uurib disainilahendusi ja leiutab ise. Käitub virtuaalmaailmas eetiliselt.

Õppesisu ja –tegevused

UURIMINE AVASTAMINE JA IDEEDE ARENDAMINE. Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine. Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Värv kui väljendusvahend. Liikumise kujutamine. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad. Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid. Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit
PILDILINE JA RUUMILINE VÄLJENDUS. Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit.
ÜMBRUS Loodus versus arhitektuur (uuslinn ja puud vms).
ASJAD Ühe eseme erinevate osade suhe.
INIMENE Lihtsad proportsioonireeglid, peamised näoproportsioonid.
GEOMEETRIA Kera, silindri, tahuka kujutamine.

DISAIN JA KESKKOND Probleemipõhine lähteülesanne. Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine. Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses.

MÄRK kui stilisatsioon, piltkiri.

KIRI Šrifti ja pildi sidumine tervikuks. Foto, digitaalgraafika algtasemel kasutamine lähiümbruse uurimisel.

MEEDIA JA KOMMUNIKATSIOON Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine. Liikumisillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Ruumilisus pildil, fotol, filmis. Inimene ja tema tegevused. Ilmastiku-nähtuste jäädvustamine. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis. Linnaruumi detailide, märkide ja kirjade kogumine (pildistamine) ja analüüsimine. Tootereklaam.

KUNSTIKULTUUR. Kunstiteose analüüs. Võimalusel kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine. Erinevad mineviku ja nüüdiskunst tuntumad teosed Eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused. Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid. EESTI JA MAAILM Konstrueeriv kunst (kubism, juugend, Art Deco)

RAHVAKUNST Sõled, kapad, kirstud

MATERJALID JA TEHNIKAD Visandamine ja kavandamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine. Digitaalsete tehnikate katsetamine.

MAAL Monokroomne maalimine (tint jt).

SKULPTUUR Papier-mache vms.

GRAAFIKA. Papitrukk. Mustritega pinnakatmine.

6. klassi õpitulemused

Õpilane:

- tunnetab oma huvisid ja võimeid
- visandab ja kavandab.
- on valmis katsetama uusi tehnikaid, sh digitaalseid.
- mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia).
- võrdleb kaasaja ja mineviku kultuurinähtusi.
- kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid.
- uurib disainilahendusi ja leiutab ise.
- käitub virtuaalmaailmas eetilisel.

Õppesisu ja -tegevused

UURIMINE AVASTAMINE JA IDEEDE ARENDAMINE. Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine. Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Värv kui väljendusvahend. Liikumise kujutamine. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad. Sõnumite ja emotsioonide edastamine, oma tööde võrdlus kunstiajaloonäidetega.

PILDILINE JA RUUMILINE VÄLJENDUS. Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Kompositsiooni tasakaal, pinged, dominant ja koloriit.

ÜMBRUS Hoonete erinevused ajastute ja funktsiooni järgi. Taevas.

ASJAD Pöördkehad jt mahulised esemed.

INIMENE Inimese liikumisasendid. Keha mahulisus. Pea profiil.

GEOMEETRIA Esemega jaotamine geomeetrilisteks kehadeks.

DISAIN JA KESKKOND Probleemipõhine lähteülesanne. Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine. Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses.

MÄRK Märk kui sümbol (nt sodiaagi-märgid). **KIRI** Šrift varjuga, ruumiline kiri. Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.

MEEDIA JA KOMMUNIKATSIOON Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine. Liikumisillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Valgus, vari ja värv objekti vormi edasi andmisel. Vormimuutusest tulenev tähenduse muutus.

KUNSTIKULTUUR Kunstiteose analüüs. Võimalusel kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine. Erinevad mineviku ja nüüdiskunst tuntumad teosed Eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused. Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.

EESTI JA MAAILM Kunst käsikäes ajalootunniga (kauged kultuurid, antiik ...)

RAHVAKUNST Taluarhitektuur.

MATERJALID JA TEHNIKAD. Visandamine ja kavandamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine. Digitaalsete tehnikate katsetamine.

MAAL Segatehnikad.

SKULPTUUR Materjalide kombineerimine.

GRAAFIKA Sügavtrükk, heledusnüansid mustvalges grafiidijoonistuses.

3.7. III kooliaste

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab valikuid;
- 2) kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid. Kasutab kunsti õppides ning loovas praktikas tehnoloogiavahendeid;
- 3) tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid. Võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel;
- 4) analüüsib looduslikke ja tehiskeskkondade objekte ning nende vahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilise vaatepunktist. Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus;
- 5) kasutab visuaalse kommunikatsiooni vahendeid, arutleb pildikeele kultuuriliste märkide üle;
- 6) teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut;
- 7) mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

7. klassi õpitulemused

Õpilane:

- 1) arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära. Hindab originaalsust.
- 2) katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.
- 3) teadvustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teiste kultuurinähtuste, teaduse, tehnika ja meediaga.
- 4) tunneb Eesti ja maailma olulisemaid kunstiteoseid.
- 5) uurib nüüdiskunsti nähtusi, oskab arutleda nende väljendusvahendite, sõnumite, esteetilisuse, eetilise jne üle.
- 6) mõistab disaini kui protsessi.

Õppesisu ja -tegevused

UURIMINE, AVASTAMINE IDEEDE ARENDAMINE. Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine jne. Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju. Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika). Tehnoloogia ja kunst. Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis. Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid, tehnika, ümbrus (kontekst), sõnum jne. PILDILINE JA RUUMILINE VÄLJENDUS. Teatud kujutamismetodite ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil). Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana. Kadreerimine, pildiplaanid, detailid. ÜMBRUS Tänav, taluõu jne (maja välisdetailid).

ASJAD Ruumi kolm mõõdet.

INIMENE Inimene perspektiivis, pea rakursis, näo detailid.

GEOMEETRIA Geomeetiline kujund sümbolina.

DISAIN JA KESKKOND. Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Disaini liigid. Ergonoomika, moodulsüsteemid, sihtgrupp jt mõisted. Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisuus. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.

MÄRK Geomeetriliste kehade, märkide, kujundite ja värvide mitmetähenduslikkus. KIRI Omaloodud šrifti kujundamine. Pildikeel. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega.

MEEDIA JA KOMMUNIKATSIOON. Linnakeskkond. Tekstid ja linnaruumis. Metafoorid reklaamis. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Digitaalne pilditöötlus. Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse. Teose muutmine mõjusamaks peegelduse, perspektiivi, illusiooni või muu võttega.

KUNSTIKULTUUR Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Kunsti liigid. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid. Kunstiteoste säilitamine. Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.

EESTI JA MAAILM Keskajast barokini.

RAHVAKUNST Käise-, vöö- jt kirjad.

MATERJALID JA TEHNIKAD. Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine. Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.

MAAL Maalimine erinevatele materjalidele

SKULPTUUR Paberskulptuur ilma liimita.

GRAAFIKA Trükigraafika ja värvi- ning viltpliiatsite ühendamise.

8. klassi õpitulemused

Õpilane:

- 1) arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära. Hindab originaalsust.
- 2) katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.
- 3) teadvustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teiste kultuurinähtustega, teaduse, tehnika ja meediaga.
- 4) tunneb Eesti ja maailma olulisemaid kunstiteoseid.
- 5) uurib nüüdiskunsti nähtusi, oskab arutleda nende väljendusvahendite, sõnumite, esteetilisuse, eetilise jne üle.
- 6) mõistab disaini kui protsessi.

Õppesisu ja -tegevused

UURIMINE, AVASTAMINE, IDEEDE ARENDAMINE. Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine jne. Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju.

Tehnoloogia ja kunst. Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis. Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina.

PILDILINE JA RUUMILINE VÄLJENDUS. Teatud kujutamisevõtete ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil). Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana. Kadreerimine, pildiplaanid, detailid. ÜMBRUS. Realistlik maastikumaal, veekogu.

ASJAD. Iseseisev natüürmordi koostamine, vaatluspunkti valik.

INIMENE Meeleolu väljendus poosiga, kiirskitseerimine.

GEOMEETRIA. Kompositsiooni rajamine geomeetrilistele kujundile.

DISAIN JA KESKKOND. Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Disaini liigid. Ergonoomika, sihtgrupp jt mõisted. Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.

MÄRK. Märgi tähenduse muutus ajaloos. Firmamärk.

KIRI. Šrift raamatus, plakatil, reklaamis vm. Pildikeel.

MEEDIA JA KOMMUNIKATSIOON. Linnakeskkond. Tekstid linnaruumis. Metafoorid reklaamis. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Digitaalne pilditöötlus. Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse. Korduvuse mõju. Mustrid. KUNSTIKULTUUR. Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Kunstiliigid. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid. Kunstiteoste säilitamine. Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.

EESTI JA MAAILM. 19. sajandi stiilid, modernism.

RAHVAKUNST. Etnograafia ja tänapäev.

MATERJALID JA TEHNIKAD. Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine. Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.

MAAL. Klaasimaal, fresko jms

SKULPTUUR. Skulptuur „liigse” eemaldamisega (penoplast, puu vms).

GRAAFIKA. Erinevate graafikaliikide tutvustused ja katsetused.

9. klassi õpitulemused

Õpilane:

- 1) arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära, hindab originaalsust.
- 2) katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.
- 3) teadvustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teiste kultuurinähtustega, teaduse, tehnika ja meediaga.
- 4) tunneb Eesti ja maailma olulisemaid kunstiteoseid.
- 5) uurib nüüdiskunsti nähtusi, oskab arutleda nende väljendusvahendite, sõnumite, esteetilisuse, eetilise jne üle.
- 6) mõistab disaini kui protsessi.

Õppesisu ja -tegevused

UURIMINE, AVASTAMINE, IDEEDE ARENDAMINE. Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstrahheerimine, deformeerimine jne. Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju. Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöös (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika). Tehnoloogia ja kunst. Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis. Väljendusvahendite valik vastavalt ideele, otstarbele ja sihtgrupile.

PILDILINE JA RUUMILINE VÄLJENDUS. Teatud kujutamisevõtete ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil). Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana. Kadreerimine, pildiplaanid, detailid. ÜMBRUS. Loodus detailides, maja siseruum.

ASJAD Deformatsioon (nt kubism, ekspressionism) mõju suurendamiseks.

INIMENE. Mitu figuuri suhtlemas, käed.

GEOMEETRIA Arhitektoonika. Moodulsüsteemid.

DISAIN JA KESKKOND. Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Disaini liigid. Ergonoomika, moodulsüsteemid, sihtgrupp jt mõisted. Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisuus. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.

MÄRK. Mäng sümbolitega, logo.

KIRI. Pidulik kiri (nt kalligraafia). Pildikeel.

MEEDIA JA KOMMUNIKATSIOON. Linnakeskkond. Tekstid ja linnaruumis. Metafoorid reklaamis. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse. Ruumilisus ja ruumilisuse illusioon (3-D efekt, stereonägemine jms).

KUNSTIKULTUUR. Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Kunsti liigid. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid. Kunstiteoste säilitamine. Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.

EESTI JA MAAILM. Protsessuaalne kunst, kunstide süntees – tänapäev.

RAHVAKUNST. Rahvuslik ja rahvalik.

MATERJALID JA TEHNIKAD. Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine. Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.

MAAL. Graffiti.

SKULPTUUR. Materjali valik lähtuvalt teemast ja soovist.

GRAAFIKA. Graafika + kollaaž jt segatehnikad.